

Sameföreningen i Stockholm
Tegelviksgatan 40
116 41 STOCKHOLM
Postgiro 79 59 93-5
Org nr 80 20 07-0960
<https://sameforeningen-stockholm.se>

Stockholm 2019-09-30

Lagrådsremiss "En konsultationsordning i frågor som rör det samiska folket" (Diarienummer: Ku2019/01308/RS)

Inledning

Sameföreningen i Stockholm arbetar med frågor som rör minoritetslagstiftningen, samråd och konsultation i Stockholms län och inom Stockholms stad som samiskt förvaltningsområde samt företräder medlemmar som bor i Stockholm på permanent och tillfällig basis.

Sameföreningen i Stockholm har analyserat lagrådsremissen, och välkomnar att regeringen vidtar åtgärder för att uppfylla skyldigheter som Sverige har förbundit sig till genom FN-systemet.

Bakgrund

Den första remissen till ny lagstiftning kring konsultationsordning utkom via DS 2017:43. Lagrådsremissen innehåller både förstärkningar och försämringar från ett samiskt perspektiv.

Vi påminner om **konsultationsprinciperna** som vi tolkar dem enligt UNDRIP och liknande tillämpad internationell rätt för urfolk och självbestämmande folk i världen:

- Samtyckessökande förhandling med konsultation ska hållas så tidigt som möjligt i processer som berör det samiska folket.
- Samer ska få möjlighet att få tillräcklig information och beslutsunderlag för att kunna göra rationella och insiktsfulla avvägningar och fatta beslut kring deras situation, i förhållande till de konsekvenser och processer som berör dem.
- Konsultationer ska ske utan påtryckning och i god anda – där konsultationen i god anda enligt vår mening präglas av ömsesidig kunskap om situationen som föranleder konsultationen samt empati, jämbördighet, uppriktighet och ärlighet.
- En konsultationsordning ska medge ett reellt och effektivt inflytande för samiska folket.
- Ju större konsekvenser för samiska kulturen och deras berörda landområden, desto större inflytande ska garanteras.

Sammanfattande slutsats

Sameföreningen i Stockholm tillstyrker åtminstone §1, med ändamålet att främja det samiska folkets inflytande över sina angelägenheter samt att samrådsförfarande samordnas med eventuella konsultationer.

Dock saknas rättsliga mekanismer i lagförslaget som medger i samiskt inflytande i praktiken genom konsultationsordningen, i enlighet med konsultationsprinciperna.

Sameföreningen i Stockholm ställer sig också frågande om regering, statliga förvaltningsmyndigheter, landsting och kommuner har nödvändig kompetens att avgöra:

- När ärenden kan få särskild betydelse för samiska folket
- Vilka samiska företrädare som är ändamålsenliga konsultationsparter

Den kunskapen och konsekvensförståelsen besitter endast det samiska samhället och Sametinget. Lagförslaget innehåller ingen mekanism för detta, annat än §6 som ger en initiativrätt men bygger på att Sametinget, samebyar och samiska organisationer övervakar ärenden som kan få särskild betydelse.

Förslaget bör därför lägga till effektiva mekanismer för att stärka den samiska parten i konsultationsförfarandet i enlighet med konsultationsprinciperna.

Synpunkter och ändringsförslag

5§

”4. det finns synnerliga skäl på grund av att ärendet är brådskande, ...”

Sameföreningen i Stockholm avstyrker förslaget 5§:4 om att om att konsultation inte behöver genomföras på grund av synnerliga skäl då det är brådskande.

Det finns ingen anledning att konsultation inte ska genomföras även om det föreligger ”synnerliga skäl”, då ärendet i sin tur kan ha ”synnerliga skäl” från ett samiskt perspektiv att bli konsulterad i frågan. Denna paragraf bryter mot **konsultationsprinciperna** och gör lagen verkningslös – det kan aldrig vara ett skäl till att undvika konsultation för att ärendet är ”brådskande”, likaväl som att myndigheter inte får bryta mot andra lagar för brådskande ärenden. Den konsultationsskyldige bör på förhand skapa en process gemensamt med samiska parter för konsultation av ärenden som är brådskande.

§7

Stycke 3: Om ärendet kan få särskild betydelse för en samisk organisation med hänsyn till dess ändamål enligt stadgarna, ska även organisationen konsulteras.

Sameföreningen i Stockholm tillstyrker denna skrivning, men inser också att det kommer att medföra vissa konsekvenser.

Organisationer och föreningar kan komma att ändra sina stadgar för att tydliggöra ändamålen, och göra sig till en giltig konsultationspart. Samiska stiftelser kan få det svårare att ändra stiftelsens ändamål om de inte är tydligt skrivna.

Sameföreningen i Stockholm är den största samiska organisationen inom Stockholms län, och verkar utifrån alla samiska aspekter – t.ex. kultur, hälsa, barnomsorg och skolgång, och besitter en stor kompetens inom dessa frågor som relaterar till att leva i Stockholm som same. Lagförslaget kan få effekten att en liten samisk organisation med säte i Stockholm kan komma att konsulteras i första hand, då dess stadgar linjerar med en fråga som kräver konsultation.

Här kommer det att inledningsvis behövas en bred tolkning av organisationernas ändamålsbeskrivning, för vilka samiska entiteter som bör konsulteras och senare utforma en praxis som ser till helheten.

§10

”Om den konsultationsskyldige anser att det är lämpligt får även andra myndigheter eller enskilda delta vid konsultationen i ett ärende. Den konsultationsskyldige ska fråga Sametinget vilken inställning det har till ett sådant deltagande.”

Sameföreningen i Stockholm motsätter sig detta förslag, och anser att denna rättighet för den konsultationsskyldige står i strid med **konsultationsprinciperna**, och att de berörda samerna avgör i vilken mån andra intressenter kan delta. Denna paragraf kan skrivas om så att Sametinget (och organisationer i enlighet med 12§) konsulteras och avgör vilka övriga intressenter som deltar i konsultationen.

§11

Sameföreningen i Stockholm avstyrker förslaget om att den konsultationsskyldige kan avbryta konsultation då samtycke ej uppnåtts, när det samtidigt inte framgår i lagförslaget någon som helst skyldighet från den konsultationsskyldige att enighet och samtycke ska uppnås. Inte heller finns något förslag på hur processen fortsätter om samtycke inte uppnås.

Rent generellt kan det också ifrågasättas att det inte finns några andra mekanismer i lagförslaget som ger samiska företrädare ett reellt inflytande genom konsultationer – se **konsultationsprinciperna**.

Avsnitt 4.4, Särskilt om vissa ärendetyper

Sameföreningen motsätter sig till att undersökningsarbete på urfolkens marker inte omfattas av detta lagförslag.

Sameföreningen i Stockholm vill särskilt understryka åsikterna från Naturskyddsföreningen, CRD och Front Advokater angående *undersökningsarbete enligt minerallagen (1991:45) är en verksamhet som i normalfallet inte kan omfattas av konsultationsskyldighet*.

Prospektering och undersökningsarbete innebär både ett allvarligt ingrepp på urfolkens marker liksom att det för med sig stor oro bland de som lever och verkar inom området och är definitivt ett ärende av särskild betydelse för samiska folket som äger renskötselrätten.

Det finns inga argument som kan motivera att undersökningsverksamhet skulle undantas konsultationsskyldighet, och det går inte heller att hänvisa till minerallagen och miljöbalken som i sig inte är anpassad efter urfolksrätten.

Avsnitt 6, sidan 86

Några särskilda bestämmelser om överklagande på grund av brister i konsultationsförfarandet eller om särskilda rättsverkningar bör inte införas.

Sameföreningen i Stockholm motsätter sig detta, genom att konsultationsprinciperna i praktiken inte har någon bäring alls, när det inte finns någon effektiv rättslig mekanism som övervakar och korrigerar rättssäkerheten och den konsultationsskyldiges skyldigheter.

Med den inriktningen i lagrådsremissen, tillsammans med §5, §10 och §11, är det enkelt att se att lagrådsremissen i praktiken inte implementerar lagen i enlighet med **konsultationsprinciperna** eller att den uppfyller urfolksdeklarationen och syftet med urfolkens rätt till inflytande och självbestämmande.

Avsnitt 9.5.2 Samebyar och samiska organisationer

Sameföreningen anser att det är bra att det finns med en ekonomisk konsekvensanalys. Men det framgår inte klart hur finansieringen ska lösas. Betyder "Utgångspunkten är att förslagen ska hanteras inom de ramar som riksdagen beslutat" att riksdagen kommer att anslå tillräckliga medel?

Sverige har med ekonomiska medel historiskt dämpat en rationell utveckling både av samebyar och samiska organisationer. I samebyarnas fall med exploatering, expropriering, rovdjurspolitik och på andra sätt. De samiska organisationerna och den samiska kulturen generellt genom att inte höja Sametingets ramanslag på decennier. Det är av särskild betydelse att det samiska civilsamhället stärks, och får möjlighet att verka för samiska samhällsfrågor och kultur med rimlig finansiering. Det kan inte kallas "jämbördigt" där myndigheter med finansierad personal konsulterar samiska företrädare som deltar gratis på ideell basis.